

De er der – vi har bare ikke set dem endnu!

Af: *Katrine Iversen, Chefanalytiker, VIVE*

*Corona-krisen kan kaste langvarige skygger på fremtiden for udsatte og sårbare børn, hvis de ikke opda-
ges i tide. Lige nu kan vi afbøde konsekvenserne ved at forberede os på et øget behov for indsatser,
som følge af en øget opsporing i takt med åbningen af dagtilbud og skoler.*

Daglig kontakt med fx pædagoger og lærere har afgørende betydning for den tidlige opsporing af udsatte og sårbare børn i mistrivsel. Disse fagprofessionelle er ofte de første til at spotte mistrivsel. Under lock-down har opsporingen i mange tilfælde ikke været mulig, og antallet af underretninger er faldet markant. Det betyder formentlig ikke, at der er færre udsatte og sårbare børn i mistrivsel. Vi har bare ikke set dem endnu. Derfor bør kommunerne være forberedt på at yde en ekstra indsats i den tidlige opsporing i takt med genåbningen af dagtilbud og skoler. Kommuner med et organisatorisk set-up, der understøtter tidlig opsporing, vil formentlig være dem, der ser børnene først. Andre vil nok først se børnene senere med risiko for, at mistrivselen til den tid er større.

International forskning viser, at påvirkninger tidligt i et barns liv kan have konsekvenser langt ind i livet. Gennem tidlig opsporing og indsats kan man afhjælpe, at udfordringer hos sårbare børn og familier eskaleres. Det giver mening både menneskeligt og økonomisk, fordi det i mange tilfælde er muligt at hjælpe børnene i trivsel, og dermed undgå langvarige og dyre indsatser senere i barnets liv.

Vi ved, at der er børn, der vokser op i sårbare familier. Nogle er vidner til vold i hjemmet, andre vokser op i familier med misbrug, endnu andre har forældre med psykiske lidelser. Med undtagelse af de børn, der har været i nødpasning, har børn i sårbare familier været hjemsendt under lock-down, og de har været mere eller mindre isolerede med deres forældre. Det er forældre, hvis omsorgsevner formentlig har været yderligere svækket som følge af det manglende frirum, dagtilbud og skole normalt udgør for både børn og forældre. Nu er de fleste børn tilbage i dagtilbud eller skole. De er tilbage til en hverdag, hvor både pædagogen og læreren har et øje på dem dagligt, og dermed igen har mulighed for at spotte mistrivsel. Forventningen er derfor, at vi snart vil se en stigning i antallet af underretninger – dog måske først i takt med, at den normale hverdag i dagtilbuddet eller skolen vender tilbage. Både i nødpasningen og i første del af genåbningen har hverdagen nemlig ikke været normal. Børnene har været inddelt i små grupper med fast personale. En positiv konsekvens af det kan være, at de udsatte og sårbare børn faktisk er blevet mødt med den omsorg, de har manglet under nedlukningen. Tegn på mistrivsel vil formentlig først tydeligere vise sig i takt med, at dagtilbud og skole vender tilbage til normal normering og normalt niveau af omsorg og kontakt. Selvom børnenes mistrivsel måske først viser sig i den normale hverdag, kan den have stået på i længere tid, og derfor er det afgørende, at mistrivsel ses, og at der reageres hurtigt. Det gælder både i skole og dagtilbud, men også i socialforvaltningerne.

Genåbningen af dagtilbud og skoler er allerede godt i gang, og derfor må vi forvente, at der nu vil være en øget opsporing og deraf opstå et større behov for indsatser til sårbare børn og familier. Spørgsmålet er, om kapaciteten i de tidlige indsatser kan følge med. Også de ansatte i socialforvaltningerne har været hjemsendt. I mange tilfælde vil det tage lang tid at komme til bunds i opgaver, der ikke har kunnet håndteres under lock-down, og en risiko er, at der er opstået sagspukler. Det kan udfordre kapacitet til de tidlige indsatser. Manglende tidlig indsats kan få langvarige konsekvenser, fordi et barns mistrivsel kan eskalere. Derfor er det netop nu vigtigt, at kommunerne sikrer tilstrækkelig kapacitet til at kunne imødekomme et øget behov for tidlige indsatser – alternativet kan blive dyrt både menneskeligt og økonomisk.